

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Nedre Skåla, Eggedal, Sigdal kommune

Skjøtselsplan for utvalgt naturtype slåttemark

NIBIO RAPPORT | VOL. 8 | NR. 61 | 2022

Victoria Stornes Moen¹ og Ellen Svalheim²

¹NIBIO Landvik eiendom, ²Avdeling kulturlandskap og biomangfold

TITTEL/TITLE

Nedre Skåla, Eggedal, Sigdal kommune. Skjøtselsplan for utvalgt naturtype slåttemark

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Victoria Stornes Moen og Ellen Svalheim

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
06.05.2022	8/61/2022	Åpen	10504	19/00553
ISBN:	ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:	
978-82-17-03066-9	2464-1162	31		

OPPDRAAGSGIVER/EMPLOYER:

Statsforvalteren i Oslo og Viken

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Åsmund Tysse/ Øystein Røsok

STIKKORD/KEYWORDS:

Skjøtselsplan, slåttemark, trua naturtype

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Kulturlandskap og biomangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Slåttemark er en trua naturtype og har status kritisk trua, CR, på norsk rødliste for naturtyper. I 2009 utforma Miljødirektoratet en egen handlingsplan for naturtypen, og i 2011 fikk den status som Utvalgt naturtype, UN. Naturtypen har gjennom det en viss beskyttelse i naturmangfoldloven.

I 2021 fikk NIBIO ved Ellen Svalheim og Victoria Stornes Moen i oppdrag av Statsforvalteren i Viken å registrere og eventuelt utforme skjøtselsplan for slåttemarka på Nedre Skåla, Eggedal i Sigdal kommune. Under feltarbeid i juli 2021 blei det avgrensa tre slåttemarkslokalteter som tidligere ikke er registrert. Denne skjøtselsplanen gir restaurerings- og skjøtselsråd for ivaretagelse av disse kulturavhengige lokalitetene. Skjøtselsplanen er utarbeid i samarbeid med grunneier Yvonne Grundt.

LAND/COUNTRY:	Norge
FYLKE/COUNTY:	Oslo og Viken
KOMMUNE/MUNICIPALITY:	Sigdal
STED/LOKALITET:	Nedre Skåla

GODKJENT /APPROVED

Anders Nilesen

NAVN/NAME

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Ellen Svalheim

NAVN/NAME

NIBIONORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

Utarbeidelse av skjøtelsplanen for Nedre Skåla i Sigdal kommune er utført på oppdrag fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. Skjøtelsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåttemark. Den baserer seg på feltbefaring og intervjuer med grunneieren.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av slåttemark på Østlandet. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Til skjøtelsplanen følger et veiledningshefte om slåttemark utarbeidet av Miljødirektoratet, samt Bondens kulturmarksflora for Østlandet utarbeidet av Bolette Bele, Ellen Svalheim og Ann Norderhaug, NIBIO.

Vi takker grunneier Yvonne Grundt, og oppdragsgiver Åsmund Tysse og Øystein Røsok for et godt samarbeid gjennom hele prosessen.

02.05.2022/NIBIO Landvik

Victoria Stornes Moen og Ellen Svalheim

Innhold

Forord	3
1 Slåttemark på Østlandet.....	5
2 Skjøtselsplan for Nedre Skåla	7
2.1 Innledning.....	7
2.2 Hensyn og prioriteringer.....	9
2.3 Tradisjonell og nåværende drift	10
2.4 Artsmangfold i de tre avgrensa slåttemarkene	13
2.5 Mål for verdifull slåttemark	20
2.6 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode).....	20
2.7 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)	22
2.7.1 Slått	22
2.7.2 Beiting	24
2.7.3 Andre aktuelle skjøtselstiltak	25
2.8 Oppfølging av skjøtselsplanen	25
2.9 Flere bilder fra Nedre Skåla	26
Tiltakslogg, grunneiers notater.....	29
Overvåkning, log	30

1 Slåttemark på Østlandet

Tradisjonelle slåttemarker er naturenger i inn- og utmark med ville plantearter, som har blitt slått for å skaffe vinterfôr til husdyra. Slåttemarkene ble gjerne slått seint i sesongen, etter at de fleste plantene hadde blomstra og satt frø. De er ofte overflaterydda for stein, men har i mindre grad vært oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og er ikke- eller i liten grad gjødsla. Slåttemarkene har tradisjonelt vært høstbeita og kanskje også vårbeita. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer imidlertid fra sted til sted.

Slåttemarkene er ofte urterike (blomsterrike), og omtales gjerne som «blomsterenger». De huser også ofte et stort mangfold av insekter.

Artssammensetningen i slåttemarkene kan variere mye på grunn av forskjeller i jordsmonn, høyde over havet m.v. Etter fuktighetsforholdene skilles det mellom tørreng, friskeng og fukteng.

I tørr-friskengene på Østlandet vokser vanlige arter som grasene gulaks og engkvein, samt bleikstarr, ryllik, blåklokke, tepperot, øyentrøst, gjeldkarve, smalkjempe, tiriltunge, hårsveve, småengkall, prestekrage, engtjæreblom, engnellik, storblåfjær, hvitmaure, rødkløver, engknoppurt og rødknapp, men også sjeldnere arter som den trua arten solblom.

To enger i Flesberg. Over: Tørreng med engtjæreblom, prestekrage, gulaks, tiriltunge, stemorsblom. Bildet t.h viser kattefot som ofte vokser tørt og på grunnlendt mark. Under: rikere og friskere eng med brudespore, hjertergas (bilde t.h), harerug, blåfjær, småengkall, rødkløver, gulaks, fuglevikke, tepperot m.m. Alle foto Ellen Svalheim.

Hvis jordsmonnet har litt kalkinnhold kan man også finne gulmaure, vill-løk, flekkgrisøre, vill-lin, flekkmure, rundskolm, fagerknoppurt, dunkjempe, smalfrøstjerne, marianøklebånd, orkideer som brudespore og hvitkurle, grasarter som dunhavre og hjertegras samt den lille bregnen marinøkkel. Også den sørlige orkideen søstermarihånd kan inngå i slike enger. I seterområdene tilkommer fjellarter som fjelltimotei, setermjelt, blåmjelt, fjellbakkestjerne, fjellfiol og fjellnøkleblom.

Stølsvoll i Valdres med prestekrage, blåklokke, småengkall, fjellgulaks og ulike marinøkler. I seterområdene vokser gjerne engarter fra lavlandet sammen med fjellplanter som fjelltimotei (t.h.). Begge foto Ellen Svalheim.

I frisk slåttemark (dvs. litt fuktigere eng) vokser relativt høyvokste arter som skogstorkenebb, hvitbladtistel, rød jonsokblom, enghumbleblom, og ballblom, men også lavere arter som gulaks, ryllik og harerug vokser der. Litt kalkkrevende arter som skogmarihånd og stortveblad kan forekomme, og i fjellet kommer arter som svarttopp til. Fuktenger domineres gjerne av gras- og starrarter samt vanlige arter som enghumbleblom og myrfiol. Hanekam kan også være et karakteristisk innslag. Hvis fuktenga er kalkpåvirket kan man finne mer krevende arter som stortveblad.

Frisk- fuktig eng i Kongsberg kommune med bl.a. ballblom, skogstorkenebb, enghumbleblom, engsyre. T.h.: I fuktige enger på Østlandet vokser gjerne hanekam. Foto Ellen Svalheim.

Mange gamle slåttemarkar brukes i dag til beite eller er grodd igjen. «Tradisjonelle» slåttemarkar har derfor blitt svært sjeldne og det er spesielt viktig at gjenværende slåttemarkar holdes i hevd. Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i veiledningsheftet, og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsesplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene finnes i Bondens kulturmarksflora for Østlandet (Bele, Svalheim & Norderhaug 2011). Mye av denne teksten om slåttemark på Østlandet er hentet fra den.

2 Skjøtselsplan for Nedre Skåla

GRUNNEIER: Yvonne Grundt		ANSVAR SKJØTSEL: Yvonne Grundt	LOKALITETSVERDI I NATURBASE ¹ : 1 stk-A svært viktig 2 stk B-viktig
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 02.05.2022		DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 06.07.2021	
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM): Epostkontakt i forkant av befaring. Befaring med grunneier i slåttemarka 06.07.2021, inkl. samtale rundt tidligere drift. Telefonkontakt i forkant av søknadsfrist til Mdir 15.jan.2022. Kontakt på telefon, sms, epost samt Teamsmøte under skjøtselsplanskriving. Grunneieren fikk skjøtselsplanutkast til gjennomsyn før oversendelse til oppdragsgiver.			
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV: Victoria Stornes Moen og Ellen Svalheim			FIRMA: NIBIO
UTM SONE LOKALITET(ER): 32 W	NORD: 6678488	ØST: 516032	GNR./BNR.: 170/1
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET: Stabbursenga A-svært viktig 0,6 daa Øvre Hagen B-viktig, 1,8 daa Jordet, B-viktig, 0,4 daa AREAL (ETTER EVENTUELT RESTAURERING): 3 til 5 daa, da en del av engarealene rundt avgrensa lokaliteter har potensiale til å utvikle seg til C-lok		DEL AV VERNEOMRÅDE: Nei	DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP: Nei

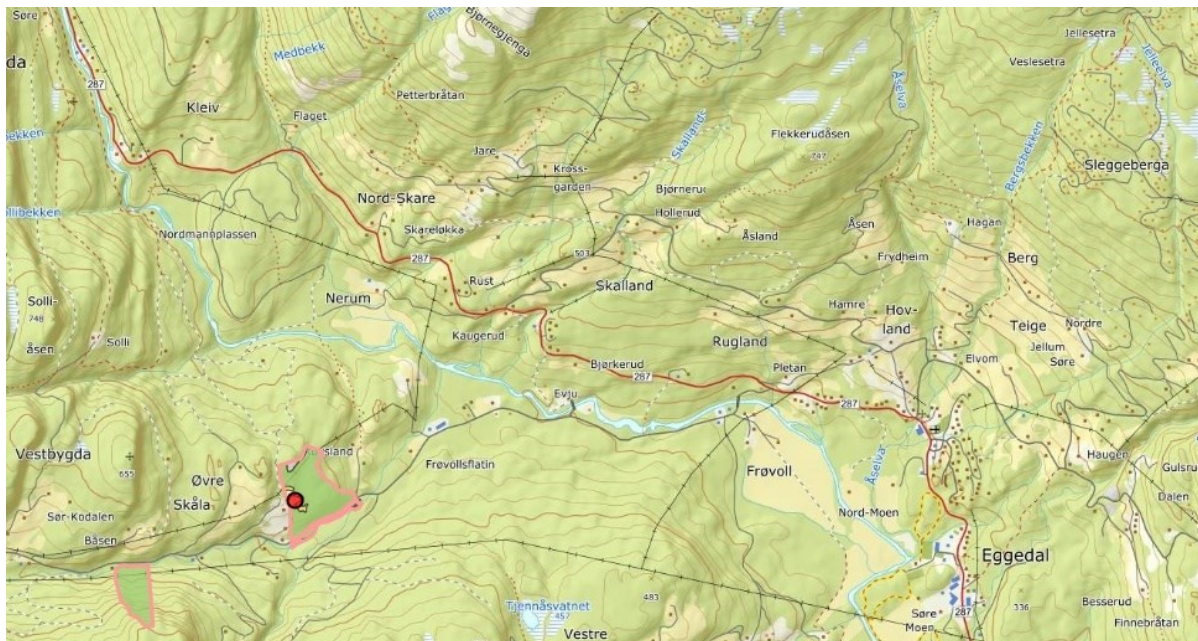
2.1 Innledning

Nedre Skåla er et småbruk som ligger 5 km vest for Eggedal sentrum i Vestbygda. Tunet og innmarka, på totalt 13 daa, ligger sydvendt til på 420-450 moh. i et småkupert landskap ellers prega av skogkledte åser og knauser. Det er i 2021 ikke konvensjonell landbruksdrift på eiendommen, men grunneier skjøtter innmarka med årlig slått. Under befaring 6.juli 2021 ble det avgrensa 3 slåttemarkslokaliteter i området. Det finnes også en frukthage med gamle frukttrær nær tunet. Denne skjøtselsplanen gir råd om restaurering og skjøtsel av de avgrensa slåttemarkslokalitetene, samt tilgrensende arealer.

Det er tidligere ikke avgrensa naturbaselokaliteter på eiendommen. Det finnes en gammel registrering av flekkgrisøre (NT) fra 1943, ellers fantes det ingen artsregistreringer i www.artsdatabanken.no forut for kartlegging i juli 2021. Etter det grunneier Yvonne Grundt kjenner til er det tidligere ikke foretatt registreringer av biomangfoldverdier på eiendommen.

Berggrunnen i området består av øyegneis og granitt med et tynt løsmassedekke (www.ngu.no). Vestbygda i Eggedal ligger i mellomboreal vegetasjonssone, svakt oseanisk seksjon (Mb-O1).

¹ Verdisettingen er definert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007), og faktaark for slåttemark, utformet av Ellen Svalheim (Svalheim 2014).

Figur 1. Gården nedre Skåla, gnr. 170 bnr. 1, ligger Vestbygda i Eggedal, Sigdal kommune. Rød prikk viser eiendommens plassering. www.gardskart.no

Figur 2. Flybilde over innmarksarealene på Nedre Skåla, gnr. 170 bnr.1, i Sigdal kommune. Rød figur viser avgrensa slåttemark på 0,6 daa med verdi A-svært viktig. Gule figurer viser to avgrensa slåttemarkar med verdi B-viktig på 1,8 og 0,4 daa. Registreringene og avgrensningene ble foretatt under befaring 6.juli 2021. Det er tidligere ikke utført kartlegging her.

2.2 Hensyn og prioriteringer

Mangel på beitedyr: Ideelt er det ønskelig med etterbeite av engene på Nedre Skåla. Beitedyr er viktige for utviklinga i enga ved at de fjerner ettervekst/håa, de sprer frø av markblomster gjennom møkk /ferdsel og gir tråkkslitasje som blottstiller jord der frø lettere får spiremuligheter.

Etter slåttan er ferdig i slutten av juli/første halvdel av august er det fortsatt god vekst i enga utover høsten, spesielt i milde og regnfulle seinsommer. Dette medfører oppmagasinering av biomasse som våren etter grønn gjødsler enga og gir gras og andre nitrofile arter et fortrinn, mens markblomstene står i fare for å tape i konkurranse. Videre vil et strølag hemme spiring og utvikling av frøplanter etterfølgende vår.

Grunneier Yvonne Grundt forteller at dyrene kun beita i engene på høsten. På våren blei dyra sluppet i skogen rundt, da graset på innmarka måtte gro til høy, se Figur 3.

Det har ikke vært beitedyr på Nedre Skåla siden 1970-tallet. Grunneier kjører enkelte år over deler av innmarka med en grasklipper med oppsamler. Dette fjerner noe av biomassen, men veier ikke helt opp for effekten av beitedyr. Dessuten er en høstklipping tidkrevende å gjennomføre.

Det finnes beitedyr på en av naboeiendommene, samt at innleide dyr beiter på et annet nabobruk. Grunneier Yvonne Grundt vil undersøke muligheten for å få til etterbeite på innmarks arealene. Om det ikke lykkes anbefales det å gjennomføre håslått innen de avgrensa A- og B- lokalitetene på Nedre Skåla.

Figur 3. Høstbeiting av Telemarkskuer på enga på Nedre Skåla, ca 1944. Midt i bildet ses folk aktive med å plukke poteter. Foto: Privat.

Arbeidskapasitet: Årlig siden tradisjonell drift med melkeku opphørte på 1970-tallet har innmarks arealene blitt slått av familien Grundt. De har sett på dette som en naturlig del av å oppfylle driveplikten på gården. De bor ikke på eiendommen i ukedagene og gårdsarbeidet må tilpasses helger, ferier og fulle arbeidsdager utenom. Slått av ca. 10 daa innmarks areal er tidkrevende. Tidspunkt for, -

og hvor raskt slåttene gjennomføres er avhengig av ferie og tilgangen på folk. Den kan vare et par uker hvis kun et par fra familien har mulighet til å delta. Men Yvonne Grundt forteller at slåttene på Nedre Skåla ofte har vært et sosialt familieprosjekt på tvers av generasjonene, med mange deltagere i alle aldre. Når dette slår til, er det meste av slåttene ofte gjennomført i løpet av ei helg. Da får imidlertid grasene liten tid til å tørke før det blir fjerna. I framtida bør det vektlegges at høyet innen de tre avgrensede slåttemarkens lokalitetene får tørke før det blir fjerna.

Stor familiedeltakelse og gode slåttetradisjoner har imidlertid gitt resultater hva gjelder rekruttering. Ungene til Yvonne er innstilt på å føre denne tradisjonen videre. I 2022 planlegger dattera Andrea å arrangere slåttfestival for en vennegjeng i slutten av juli. Målet er å fortsette å holde alt innmarks areal åpent og i hevd, og forhindre gjengroing fra sidene.

Slåttetidspunkt: Slåttene gjennomføres i siste halvdel av juli/begynnelsen av august. Grundt har erfaring med at sein slått kan være vanskelig å få gjennomført pga. dårlig vær til selve slåttene og for høytørk.

Uvær og vindfall: Vinteren 2021/2022 ble skogen på Nedre Skåla påført store skader gjennom vinterstormer. Dette har også resultert i vindfall over innmark, og delvis innen avgrensede slåttemarkens lokaliteter. Dette må ryddes opp i, og medfører at skjøtselsplanen retter fokus på trær som potensielt kan gå over ende i nye stormer og som en bør vurdere å fjerne.

Tilrettelegge for større variasjon: Utenfor avgrensede slåttemark finnes fuktigere drag der det tidligere bl.a. var ballblom. Dette er en utforming som skjøtselsplanen anbefaler at restaureres og som på sikt kan tilføre et viktig element til de eksisterende tørre- til middels fuktige engene i området.

2.3 Tradisjonell og nåværende drift

Tradisjonell drift: Gården ble drevet tradisjonelt fram til 1941 da Arne Grundt, bestefaren til Yvonne Grundt kjøpte eiendommen. Nedre Skåla har siden fungert som en fritidseiendom for familien i flere generasjoner.

Yvonne Grundt gir /har innhentet følgende opplysninger: Gården ble etter 1941 forpaktet videre av Peder og Bergit Enderud fram til 1952-53. De drev med melkeproduksjon, og hadde hest, sau, gris og høner. Enderud benyttet da alle husene på gården og Grundt hadde tilhold i ett av rommene i innhuset når de var på Nedre Skåla.

Enderud fortsatte å bruke innmarka på Nedre Skåla, mens de bodde på nabogården Skåla 170/2, til sine beitedyr fram til 1970-tallet da de la ned husdyrproduksjonen. Så lenge Enderud dreiv på Nedre Skåla ble innmarka i hovedsak benyttet til grasproduksjon/høyproduksjon. Det var i tillegg potetåker, grønnsaks-, bær- og frukthage, og husdyrmøkka var forbeholdt gjødsling av disse. Det ble brukt noe kunstgjødsel under krigen i potetåkerne, da dette var et påbud fra myndighetene. Andre steder er det ikke kjent at det er gjødsling med kunstgjødsel.

Husdyra beita på innmarka og engarealene kun på ettersommeren/høsten etter slåttene. Slåttene begynte 10.juli og lengden på den varierte avhengig av vær og sesong.

På nedsiden av innhuset er det en frukthage med bla epletrær planta i 1914. Et av epletrærne er av vintereplesorten Annie Elisabeth (silkeple). I tillegg finnes flere rosebusker med Nannestadrose/ Pletanrose opplyser grunneier Yvonne Grundt, se Figur 21.

Bergit Enderud f. Skålen (1910 – 1993) melker med hand i nedre Skåla omkr. 1960

Figur 4. Faksmile fra tidsskriftet *Møllas venner og nummeret*; «Historiske bilder fra Eggedal. Natur og folkeliv». T.v. Bergit Enderud melker telemarksku i fjøset på Nedre Skåla på 1960-tallet. T.h. Ludvig Frøvoll med langljå på Nedre Skåla på 1950-tallet. Foto Per Grundt.

Figur 5. Bilde hentet fra tidsskriftet *Møllas venner og nummeret*; «Historiske bilder fra Eggedal. Natur og folkeliv», med teksten " Høyonna innebar mye tungt arbeid. Her blir høyet båret i hus av fra venstre: Gjertrud Skålen, Bergit Endrerud (f.Skålen) og Ellen Skålen, ca 1950. Foto Per Grundt.

Figur 6. Høylass som skal inn på låven på Nedre Skåla i ca 1945. Foto Per Grundt.

Drift i nyere tid: Deler av innmarka på oppsiden av tunet ble pløyd og planta til med bringebær og solbær på 1980-tallet av Per Grundt, far til Yvonne. Det ble da gjødsla med kunstgjødsla og husdyrgjødsla på bærbuskene. Fram til 1990-tallet har Grundt-familien hatt potetåker, kjøkkenhage og bærproduksjon av bringebær og solbær på Øvre Hagen, dvs. på jordet på oppsiden av stabburet.

Slåtten har av Grundt familien blitt gjennomført årlig i siste halvdel av juli/begynnelsen av august. Avhengig av ferie og hvor mange som har hatt anledning til å delta det enkelte året, har slåtten vart fra ei helg til et par uker. Enga ved stabburet er blant arealene som blir slått til sist. Mens enga på det nederste jordet slås først.

Slåtten gjennomføres med tohjulsslåmaskin, stutturv og kantklipper med tråd. Per Grundt slo gjerne kanter og restarealer med ljå etter at hovedslåtten med tohjulsslåmaskinen var gjennomført. Den yngre garde har ikke samme håndlaget med ljå, og har de seinere åra benytta kantklipper på slike areal.

Etter at Enderud slutta med husdyr på 1970 tallet har det ikke vært beiting på engene. Familien Grundt har imidlertid kjørt over innmarksarealene med grasklipper med oppsamler i slutten av august år om annet. Per Grundt gjennomførte sving av engareal bak dukkestua en vår på 1980-tallet, men dette er ikke gjennomført siden.

Drift de seinere årene: Slåtten har også de seinere årene blitt gjennomført som beskrevet over.

Inngrep: I 2021 er det lille huset/stua i bakkant av tunet bygd på og det er ført materialer med traktor gjennom tunet og fram til byggeplassen. Videre er det blitt gravd ned kloakkledning og kloakktanker i nedkant, inkl. et mini rensanlegg. Dette ligger utenom avgrensa slåttemarkslokaliteter men kjørespor og blottlagt jord anbefales å sås til med stedegent frømateriale.

2.4 Artsmangfold i de tre avgrensa slåttemarkene

Funn av rødlista arter: I slåtteeenga mellom stabburet og låven ble det registrert en relativt stor forekomst av den rødlista arten flekkgrisøre (NT) *Hypochaeris maculata*. To mindre forekomster av arten ble i tillegg registrert i enga inntil den grunnlente knausen i Øvre Hagen og på den opplendte kulen på Jordet, dvs. planta finnes innen alle de tre avgrensa slåttemarks lokalitetene. Det finnes en gammel registrering fra Nedre Skåla av flekkgrisøre fra 1943 hos Artsdatabanken, så planta har en stabil forekomst i området.

Flekkgrisøre ble rødlista i 2021 og arten har en noe sørøstlig utbredelse ifølge www.artsdatabanken.no. De fleste observasjonene er fra Østlandet, men noen spredte forekomster er registrert langs kysten i Sunnhordland og i indre fjordstrøk videre til Romsdal. I tillegg er det noen få funn fra Oppdal og Holtålen i Sør-Trøndelag, samt Lierne i Nord-Trøndelag. Utenfor Norge er arten utbredt i Europa og Vest-Asia.

Det antas å være stor sannsynlighet for forekomst av rødlista og trua insekter i engene på Nedre Skåla.

Lokalitet 1) Nedre Skåla, Stabbursenga: Slåtteeenga mellom stabburet og låven er i god hevd. Vegetasjonen har et lavt og jevnt preg.

Arter: Indikatorarter (tyngdepunktarter) dominerer i antall over de vanlige engartene i Stabbursenga. Følgende 17 gode indikatorarter for semi-naturlig eng ble registrert den 06.07.2021: aurikkelsveve, blåklokke, engfiol, engtjæreblom, fjelltimotei, flekkgrisøre (NT), gjeldkarve, gulaks, harerug, hårsveve, jonsokkoll, kjerteløyentrøst, prestekrage, rødknapp, smalkjempe, storblåfjær og sumpmaure. I tillegg ble følgende skillearter mot for mye gjødsels prega eng registrert: bråtestarr, finnskjegg, fjellmarikåpe, fløyelsmarikåpe, legeveronika, sauesvingel og tepperot.

I denne enga vokste også mer vanlige engarter slik som beitesveve, engkvein, engsmelle, engsoleie, engsveve, engsyre, firkantperikum, fuglevikke, grasstjerneblom, harestarr, hvitkløver, ugrasløvetann, ryllik, rødkløver, rødsvingel, seterfrytle, skjermesveve, skogkløver, skogstorkenebb, smyle, småsyre, snauveronika, stemor og tveskjeggveronika. En flekk med forfallsartene stormaure og hundegras ble registrert på nedsiden av ei hogd bjørk. Nederst mot furuene langs gjerdet i vest er det et tørrere parti der finnskjegg dominerer, og med spredte forekomster av blåklokke, seterfrytle, smyle og tepperot. I de nordvestre delene av enga finnes spredte innslag av skog- og halvskoggearter slik som blåbær og bringebær. I tillegg finnes noe bjørk-, lønn-, rogn- og seljeoppslag i enga.

Fremmede arter: Vårpengeurt vokste i enga med potensielt høy risiko (PH) ifølge Fremmedartslista på www.artsdatabanken.no. Arten ser ikke ut til å fortrenge den stedegne floraen da den tørker bort etter blomstring om våren og er i liten grad i direkte konkurranse med de stedegne engartene.

Vegetasjonstyper: Følgende vegetasjonstyper jf. Kartleggingssystemet Natur i Norge, NiN 2.0, ble registrert: I områder med innslag av kalkkrevende arter som f. eks flekkgrisøre og rødknapp: T32-C-20 svakt kalkrik eng med klart hevdpreg. I de fattigste partiene var det T32-C-12 kalkfattig tørreng med klart hevdpreg. Nedenfor en hogd bjørk var det T32-C-6 intermediær eng med svakt preg av gjødsling.

Verdi: Slåttemarka ble vurdert til verdi **A-svært viktig**: Dette er ei urterik eng med stor andel av markblomster og hvor grasartene er mindre dominerende. Ei middels stor slåttemark med kontinuerlig hevd er sjeldent forekommende i dag. Enga blir slått på sensommeren. Den ligger i et åpent landskap med tilknytning til eldre trær, kantvegetasjon, bekker/fuktdrag, gamle tømmerbygninger og store steinrøyser. Slåtteeenga ligger derfor i en større landskapsøkologisk sammenheng. I midten av sesongen ble det registrert 17 tyngdepunktarter og 7 skillearter, noe som er relativt bra for fattige til mer kalkrike enger. Funn av den rødlista arten flekkgrisøre *Hypochaeris maculata* (NT) hever verdien. Registreringa ble utført i midten av sesongen, og arter er sikkert oversett.

Figur 7. Stabbursenga på Nedre Skåla 6.juli 2021, sett fra sør mot nord. I forgrunnen den rødlista arten flekkgrisøre.
Foto ES/NIBIO.

Figur 8. Stabbursenga på Nedre Skåla 6.juli 2021, sett fra øst mot vest. Foto VSM/NIBIO.

Figur 9. Stabbursenga på Nedre Skåla 6.juli 2021, sett fra vest mot øst. Foto ES/NIBIO.

Figur 10. Stabbursenga på Nedre Skåla 6.juli 2021, sett fra nordvest mot sørøst. Inntil bergknausen finnes en forekomst av skogstorkenebb, samt noe oppslag av bjørk, lønn, rogn og selje. Foto VSM/NIBIO

Lokalitet 2) Nedre Skåla, Øvre Hagen: Den avgrensede slåttemarks lokaliteten strekker seg fra skogkanten på det øvre jordet og sørover til og med den grunnlendte knausen. I Øvre Hagen ble det registrert 15 indikatorarter, men de forekommer sjeldnere enn i Stabbursenga. Engarealene i Øvre Hagen er mer grasdominerte sammenlignet med Stabbursenga. Følgende indikatorarter ble registrert: flekkgrisøre (NT), aurikkelsveve, blåklokke, engfiol, engtjæreblom, fjelltimotei, flekkmure, granmarikåpe, gulaks, harerug, hårsveve, jonsokkoll, prestekrage, rødknapp og smalkjempe. I tillegg ble følgende skillearter registrert: fjellrapp og legeberonika.

Det ble i tillegg registrert relativt mange vanlige engarter: blåkoll, engkvein, engsmelle, engsoleie, engsyre, firkantperikum, fuglevikke, følblom, hvitkløver, grasstjerneblom, gullris, markjordbær, ryllik, rød jonsokblom, rødsvingel, seterfrytle, skjermesveve, skogstorkenebb, stemor og tveskjeggveronika. De vanlige engartene dominerer, men det ble også registrert innslag av forfallsarter slik som hundegras, hundekjeks og stormaure. I kantsonene fantes typiske skogs- og skyggetålende arter slik som blåbær, liljekonvall, mørkkongslis og stormarimjelle.

Nærmere stabburet i nordvestlig retning er det et fuktigere parti med firkantperikum, fjelltimotei, gullris, harestarr, mjødukt, myrfiol, nyseryllik, seterfrytle, skogsnelle og trådsiv. Nordøst for stabburet er det en grunnlendt knaus ved noen store bjørker. På bergknausen finnes arter som fjellmarikåpe, fjellrapp, gulaks, jonsokkoll, legeberonika, markjordbær, smørbukk, småbergknapp og vårpenggeurt. Inntil bergknausen er det en forekomst av flekkgrisøre og andre indikatorarter som gjør at den tenderer mot Stabbursenga. Men et større innslag av skog- og skyggetålende arter slik som blåbær og nyperose, samt forfallsartene hundegras og hundekjeks senker kvaliteten. Det forekommer noe oppslag av bjørk, bringebær, hegg, lønn, rogn og selje.

Fremmede arter: En forekomst av hagelupin ble registrert i den fuktigere delen av slåtteeenga, samt ovenfor den grunnlendte knausen. I tilknytning til den grunnlendte knausen, ble også syrin og vårpenggeurt registrert. De fremmede artene er vurdert til følgende kategori på Fremmedartslista til www.artsdatabanken.no : hagelupin er vurdert til svært høy risiko, vårpenggeurt er vurdert til potensielt høy risiko. Syrin er ikke risikovurdert siden den regnes som innkommet før 1800.

Vegetasjonstyper: Feltsjiktet er dominert av gressarter og varierende innslag av urter. Områder med innslag av kalkkrevende arter som f. eks flekkgrisøre og rødknapp tenderer mot T32-C-20 svakt kalkrik eng med klart hevdpreg. Ellers finnes enkelte områder med T32-C-14 intermediær tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling og T32-C-4 intermediær eng med klart hevdpreg. Det finnes en forekomst av T2-C-4 åpen intermediær grunnlendt lavmark, der det bl.a. vokste smørbukk og småbergknapp. I det fuktigere partiet ble T32-C-6 intermediær eng med svakt preg av gjødsling.

Verdi: Øvre Hagen på Nedre Skåla ble vurdert til verdi **B-viktig**: Dette er en stor lokalitet, med god variasjon, lang kontinuitet og skjøttes årlig med sein slått. Middels artsrikt med noen kalkkrevende arter slik som flekkgrisøre, flekkmure og rødknapp, men graset dominerer og er framtrædende til tross for at urtene også finnes spredt. Det siste kan skyldes god ettervekst utover høsten som grønnkjødsler etterfølgende vår. Enga ligger i et åpent landskap med tilknytning til eldre trær, kantvegetasjon, bekker/fuktdrag og store steinrøyser. Slåtteeenga utgjør sammen med tilgrensende slåttemark en fin sammenhengende landskapsøkologisk helhet. I midten av sesongen ble det registrert 15 tyngdepunkterarter og 2 skillearter. Funn av den rødlista arten flekkgrisøre *Hypochaeris maculata* (NT) hever verdien. Registreringa ble utført i midten av sesongen, og arter er sikkert oversett.

Figur 11. Utsnitt av slåttemarka i Øvre Hagen på Nedre Skåla sett fra sør mot nord. Slåtteeenga har et grasdominert preg, markblomstene finnes spredt. Foto ES/NIBIO 06.07.2021.

Figur 12. Deler av enga i Øvre Hagen på Nedre Skåla strekker seg inn på grunnlendt knaus. Her vokser bl.a. engfiol, flekkgrisøre (NT), harerug, rødknapp og smalkjempe i forkant av knausen. Foto ES/NIBIO 06.07.2021.

Figur 13. Utsnitt av grunnlent knaus. Her vokste bl.a. rødknapp, smalkjempe, smørbukk og småbergknapp. I tillegg finnes blåbær som er en skogs- og skygetålende art. Foto VSM/NIBIO 06.07.2021.

Figur 14. Utsnitt av slåtteeenga som ligger inntil den grunnlente knausen. Her vokste bl.a. indikatorartene blåklokke og flekkgrisøre (NT), men også hundegras og hundekjeks som er forfallsarter. Foto VSM/NIBIO 06.07.2021.

Lokalitet 3) Nedre Skåla, Jordet: I enga sør for huset og låven er det en opplendt kul med følgende indikatorarter: blåklokke, engtjæreblom, engknoppurt, flekkgrisøre (NT), gulaks, hårsveve og

rødknapp, samt en skilleart mot mer gjødselsprega mark: fjellrapp. Det ble i tillegg registrert relativt mange vanlige engarter slik som engkvein, engsmelle, engsoleie, engsyre, firkantperikum, fuglevikke, følblom, ryllik, rød jonsokblom, smørbukk og stemor. I tillegg ble lintorskemunn, hundegrass og timotei registrert noe som tyder på at lokaliteten er påvirket av arter etablert etter at potetåker har grodd igjen, se Figur 3. På nedsiden av brekken ble bl.a. følgende arter registrert: engkvein, engrapp, engsyre, firkantperikum, rød jonsokblom, skogstorkenebb og sølvbunke.

Fremmede arter: Vårpengeurt er vurdert til potensielt høy risiko på Fremmedartslista og vokste på den opplendte kulen.

Vegetasjonstyper: Den opplendte kulen er tørkeutsatt og dominert av urter. Innslag av kalkkrevende arter som flekkgrisøre og rødknapp gjør at lokaliteten vurderes til T32-C-20 svakt kalkrik eng med klart hevdpreg. Nedsiden av brekken ble vurdert til T32-C-14 intermediær tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling.

Verdi: Jordet på Nedre Skåla ble vurdert til en svak **B-viktig**: En liten lokalitet, med god variasjon, lang kontinuitet og fortsatt i bruk. Den er bl.a. tilknyttet en skrent med stornesler som ligger i underkant av låven, som bl.a. er et viktig habitat for larver av ulike sommerfugler. Slåtteenga utgjør sammen med tilgrensende slåttemark og de to andre registrerte slåtteengene en fin sammenhengende landskapsøkologisk helhet. I midten av sesongen ble det registrert 7 tyngdepunkterarter. Funn av den rødlista arten flekkgrisøre *Hypochaeris maculata* (NT) hever verdien. Registreringa ble utført i midten av sesongen, og arter er sikkert oversett.

Figur 15. Utsnitt av slåttemarka på Jordet i Nedre Skåla, sett fra sør mot nord. Foto ES/NIBIO 06.07.2021.

Tilgrensende engarealer: I tillegg til de avgrensede lokalitetene finnes tilgrensende engarealer ofte med et godt restaureringspotensiale, som ved bevisst skjøtsel kan få C-verdi.

2.5 Mål for verdifull slåttemark

<p>HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E):</p> <p>Hovedmålet for de artsrike slåttemarkslokalitetene på Nedre Skåla er å ivareta og utvikle det kulturavhengige artsmangfoldet videre slik at artsantallet øker i eksisterende lokaliteter samt sprer seg og øker i tilgrensende engareal. Dette skal skje ved å fortsette årlig sein slått med enten etterfølgende høstbeiting eller håslått på slutten av vekstsesongen. Konkret innebærer dette:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ivareta variasjonen av ulike vegetasjonstyper innen slåttemarkslokalitetene gjenspeila gjennom tørrere/fuktigere og fattigere/rikere områder. - konkurransesvake markblomster (tyngdepunktarter og skillearter) skal øke i forekomst. - legge til rette for trua og rødlista kulturavhengige arter, som naturlig har tilhold i området - problemarter og fremmede arter skal bekjempes.
<p>EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Slåttemarka Øvre Hagen skal på sikt få høyere dekning av urter og mindre dominans av gras. - Knausen i slåttemarka på Øvre Hagen skal få redusert forekomst av gjengroingsarter og bli mer soleksponert etter fjerning av større trær. - De vestlige deler av Stabbursenga, skal få bedre lystilgang og mer urterik vegetasjon, etter at kanten med høye furutrær fjernes/tynnes. - Rydde fram igjen arealet der det tidligere var forekomst av ballblom (ligger utenfor avgrensa slåttemark).
<p>TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:</p> <p>Øke forekomst av rødlistearten flekkgrisøre innen spesielt lokalitet 2 og 3 der den forekommer mer sparsomt, samt å beholde den tallrike forekomsten i lokalitet 1.</p> <p>Bekjempe forekomst av hagelupin innen lokalitet 2) og fjerne kanadagullris fra hagen ved huset. Følge med å påse at syrin ikke sprer seg mer i kantsonene.</p>

2.6 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKKE)
1) Tynne sterkt i /eller fjerne furuene langs gjerdet vest for Stabbursenga, se nr. 1 på Figur 2.	2023- 2024	Lok 1) Stabburse nga, vest	Utenom vekstsesongen
2) Fjerne furuer nær vedskjulet og gradvis rydde fram området som tidligere hadde eng med ballblom, se nr. 2 på Figur 2.	2023- 2025	SØ for lok 2) Øvre Hagen	Utenom vekstsesongen

3) På knaus innen slåttemark Øvre Hagen; fjerner diverse lauv og bringebærkratt. Noen trær falt over ende i storm, se nr. 3 på Figur 2.	2023	Lok 2) Øvre Hagen	Utenom vekstsesongen
4) Fjerne problemlante: Forekomst av hagelupin i Øvre Hagen inn mot grunnlendt knaus og i fuktigere parti, se P på Figur 2. Rykke opp planter før blomstring og frøsetting. Gjentas til planta ikke finnes mer.	2022 og årlig til planta er forsvunnet.	Lok 2) Øvre Hagen	I vekstsesongen
5) Fjerne problemlante: Forekomst av kanadagullris inntil muren på innhuset i syd bør vurderes og fjernes helt, se P på Figur 2. Dette for å forhindre spredning til andre deler av kulturlandskapet på Nedre Skåla. Frøene har fnokk og kan spre seg langt med vinden.	2022 og årlig til planta er forsvunnet.	I husvegg	Vår/ forsommer Gjentas.
6) År om annet rydde i kantsoner rundt innmark for å holde denne, inklusive de tre slåttemarkslokalitetene, lysåpen.	År om annet fra 2023	Ca. 500 m	Utenom vekstsesong
7) Hvis det lykkes å få tak i beitedyr: Supplere/sette opp gjerde rundt innmark.	Fra 2023	Ca. 500 m	
8) Revegetering av sår etter arbeidet med tilbygg og kloakkanlegg (utenom avgrensa slåttemarkslokaliteter): Det anbefales enten å samle frø fra artene i enga, eller å legge ut nyslått gras fra artsrike engflekker på arealene som skal revegeteres. Slik at frø kan drysse ned og etablere seg.	2022	På sår etter anleggs-/byggevirksomhet	05-08

Figur 16. Midt i bildet; blader av fremmed art/problemlante hagelupin innen lokalitet 2) Øvre Hagen. Når denne dukker opp bør den lukes før den blomstrer og setter frø. Dette gjentas årlig til planta er forsvunnet. Foto ES/NIBIO 06.07.2021.

Figur 17. På nedsiden av innhuset vokser det bl.a. kanadagullris *Solidago canadensis* inntil muren. Kanadagullris er vurdert til svært høy risiko på Fremmedartslista, og den spres med frø som svever av gårde med vinden. Det anbefales å fjerne planta slik at den ikke får invadere slåtteeengene og ellers spre seg i kulturlandskapet på Nedre Skåla. Foto VSM/NIBIO 06.07.2021.

2.7 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)

2.7.1 Slått

SLÅTTETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBruk M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
For alle tre lokalitetene: 1) Slått etter at de fleste blomstene har blomstret og satt frø. Høyet tørker på bakken slik at frøhusene sprekker opp og slipper frøa før raking og fjerning av høy.	årlig	Lok 1, 2 og 3	Slutten av juli/beg. av august
For alle tre lokalitetene: 2) Høy fjernes fra enga, og legges i nedkant og utenfor enga for å forhindre næringssig inn i enga.	årlig	Lok 1, 2 og 3	2-5 dager etter slått

<p>For alle tre lokalitetene:</p> <p>3) Mat og leveområder til insektene etter slått: Vær oppmerksom på å sette igjen 1-3 mindre engflekker/kantsoner med god blomstring, à 4-12 m², i eller i nærheten av slåttemarkslokaliteten. Dette slås på et seinere tidspunkt i slutten av august/begynnelsen av september. Dette gir mulighet for at også seine engarter rekker å sette frø før slått og sikrer på sikt større artsmangfold inn i enga.</p>	årlig	Lok 1, 2 og 3	Seinere slått aug./ sept.
<p>Bruk av donorhøy, for å øke mangfoldet i tilgrensende areal:</p> <p>4) Enga ved stabburet, lok.1, er meget artsrik. Det anbefales at noe nyslått gras herfra kan overføres til områder en ønsker å øke artsmangfoldet. Mottaksareal må være slått og ha delvis blottlagt jord (oppnås ved hard raking, ev. snu deler av torva) før høyet legges på. Frø må ha jordkontakt for å spire.</p>	Ved anledning		I forbindelse med slått
<p>5) Håslått: Hvis det er vanskelig å få tak i beitedyr til etterbeite utover seinsommeren, kan en gjennomføre en håslått og fjerne graset umiddelbart, ev. kan en kjøre over med en grasklipper med oppsamler.</p>	årlig		

Figur 18. Høy fra tidligere slått er blitt dumpet i skogkanten i skråning ned fra den øvre enga. Dette forhindrer næringsgig inn i enga, og er en grei måte å legge vekk høyet om det ikke kan benyttes til fôr. Foto ES/NIBIO 06.07.2021.

Generelt gjelder for skjøtselsslått (for forklaring se veiledningshefte):

- Slåtten bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset bakketørkes 2-3 dager før det fjernes fra området.
- Områdene kan slås med liten lett traktor med slåmaskin, tohjulsslåmaskin eller ljà, avhengig av bratthet. Kantklipper med senn kan og benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i de fuktige partiene, som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller store mengder bløt husdyrgjødsel (se veileder).

2.7.2 Beiting

BEITETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
1) Gjennomføre høstbeiting på innmarka, inkl. de tre slåttemarklokalitetene. Aktuelle beitedyr kan være sau eller storfe. Dyra beiter til enga er godt nedbeita.	Årlig	Hele innmarka	Aug- okt

Generelt gjelder for beiting i slåttemark (for forklaring se veiledningshefte):

- Beiting er positivt for slåttemarka, og har vært tradisjon mange steder.
- Høstbeiting hindrer opphopning av daugras (som gir grønngjødsling) og letter spiringen neste vår.
- Beiting gir tråkkspor som frøplanter kan spire i.
- Hvis arealet vårbeites, blir slåtten seinere (da blomstring/frøsetting kommer seinere i gang).
- Unngå tilleggsføring inne på slåttemarka.
- Sett alltid dyrevelferden og fôrtilgangen i høysetet.
- Tunge storferaser bør ikke beite slåttemark (pga. tråkkskader).
- Slåttemark med rik vårblomstring (f.eks. med tidligblomstrende orkideer og marinøkler) bør ikke beites.
- Beit gjerne nærliggende skog, hagemark eller naturbeiter i sammenheng med slåttemarka. Det vil gi utveksling av frø og gener mellom ulike arealer.
- Isådde, fulldyrka kulturrenger bør ikke beites sammen med slåttemarka. Dette for å hindre spredning av uønska arter inn i slåttemarka.

2.7.3 Andre aktuelle skjøtselstiltak

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
Ved opphopning av daugras kan en vurdere å svi av dette tidlig vår. Viktig å vise stor forsiktighet i forhold til bygningsmasse.	Ved behov		Ved høvelige forhold.

2.8 Oppfølging av skjøtselsplanen

NESTE REVIDERING/EVALUERES ÅR: 2027
BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER: Insekter og ev. beitemarkssopp vil være aktuelle å registrere nærmere.
GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT DE SISTE 5 ÅRA:
PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN: Grunneier i samarbeid med bevilgende myndighet/Statsforvalteren.

2.9 Flere bilder fra Nedre Skåla

Figur 19. Tunet på Nedre Skåla. Stabbursenga ligger t.v. i bildet bak de høye furutrærne. Ifølge grunneier er innhuset på Nedre Skåla bygd i perioden 1775-1800. Låven i tømmer t.h. er fra ca. 1740. Fjøset med høytørkelåve, i reisverk, ble bygget på 1940-tallet. Foto: ES/NIBIO 06.07.2021.

Figur 20. Stabbursenga med bl.a. blåklokke, flekkgrisøre og rødknapp i forgrunnen. I følge grunneier er stabburet fra 1790, og hestestallen som ses t.v. i bildet fra 1790. Foto ES/NIBIO 06.07.2021.

Figur 21. Gammelt bilde av bærhagen på Nedre Skåla, årstall ukjent. Midt i bildet et stort eksemplar av Nannestadrose/Pletanrose. Denne vokser fortsatt på stedet, se foto nedenfor. Foto Per Grundt.

Figur 22. Nannestadrose/Pletanrose i forgrunnen (utenfor avgrensa lokalitet), med avgrensa slåttemarkslokalitet Øvre Hagen opp mot skogkanten i bakgrunnen. Foto ES/NIBIO 06.07.2021.

Figur 23. Takløk vokser i matter på steinmur nær tram ved inngangsdøra på innhuset på Nedre Skåla. Gamle tradisjoner forteller at takløk ble planta på torvtak for å forhindre brann. Noe det også sikkert har gjort fordi bladene holder seg saftige selv i langvarig tørke og dekker taket i tepper så gnister vanskelig får fyr. Når torvtak har blitt fjerna og erstatta av nyere tak kan takløkavleggere fort havne på bakken og vokse vidare på grunnlendt mark nær husene. Om dette har vært tilfelle på Nedre Skåla vites ikke. Fra Sigdal heter det: «Syfiller, også kalt årsens grøda og taklauk, er stundo planta på torvtak» Høeg 1976.

Tiltakslogg, grunneiers notater

AREAL/DELOMRÅDE:	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK/TIMER	ÅR

Overvåkning, log

POSISJON/FELT:	ART	DATO	ANTALL INDIVIDER	ÅR

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.